

Grčka je odustala od referenduma – očekivano. Angela Merkel predviđa desetljeće oporavka – istina. Kapital odnos je pobijedio – kao u vijek do sada. Grčki građani izmanipulirani – uobičajen pristup u tim i takvim slučajevima. Problem je riješen – priča za malu djecu. Političari u funkciji kapital odnosa – činjenica.

O problemima eurozone, Grčke napose, bavim se ne samo zato što je problem opstanka najveći problem svakog građana ove uporne krize koja je započela pred četiri godine – 2007. već, prije svega, zbog zabrinutosti mogućih događanja u Lijepoj našoj. Stavovi hrvatskih političara, u ovo predizborno vrijeme, dodatno zabrinjavaju. Čujemo – svašta, a najviše ništa. Kao građanin osjećam svu gorčinu nezadovoljstva sugrađana, a kao ekonomski analitičar zgrožen sam stanjem ali i uplašen zbog nadolazećeg.

Na mojim radionicama „Moje financije – moja budućnost“ raspravljamo o stanju hrvatskog gospodarstva i načinima kako opstati – ne potonuti - u ovim kriznim vremenima. Iako su polaznici radionica zadovoljni naučenim/spoznatim postaju dodatno zabrinuti mogućim ishodima hrvatskog gospodarstva što dodatno umanjuje njihove šanse da se održe „iznad vode“, što je loše, i odlučniji/osviješteni da je prošlo vrijeme romantike i vjere kako je tržišni model privređivanja, u svojoj osnovi, pravedan sustav „batine i mrkve“, što je dobro. Kriza postaje depresija sa malim izgledima da se uskoro riješi. Obveze se moraju podmiriti. Kako bi se ispunile ugovorne obveze kao katalizator će se u cijelu priču uključiti ovršitelji sa vrlo širokim ovlastima. Put iz stabilnog i ugodnog življenja, temeljem kredita, skreće u nesigurnost, neimaštinu, sivilo. I to ne sivilo kao metafora, već sivilo kao napuštanje zvaničnog društvenog sustava u ono drugo – od sivog – do crnog (s drugu stranu zakona, i to kao izbor). Izneseno se još uvijek ne želi vidjeti, čemu znatno doprinose političari koji žele – što? – samo vlast.

Grci su svjesni da su siromašni. Pred nekoliko godina lijepo su živjeli, imali stabilnu valutu bez inflacije, bili su članovi elitnijeg dijela Europske unije – eurozone. Zamislite od sedamdesetih godina kada su bili siromašna nedemokratska zemlja postali su uljudna zemlja. Apetiti su rasli, svoj su krešendo doživjeli organizirajući Olimpijske igre, jasno dodatno se zadužujući. Nakon Olimpijade izgrađeni objekti više nisu bili potrebni, nitko ih nije želio, njihovo održavanje je povećalo ionako velike jalove troškove cjelokupne zemlje zbog neprimjerene učinkovitosti. („Slučajno“ sam se sjetio Svjetskog prvenstva u rukometu i javnoprivatnog partnerstva)

Pred nekoliko je godina u Ateni smo imali studentske nemire. Tada sam sumljao da se radi o testu/ispitu socijalne izdržljivosti grčkih građana, danas sam siguran da se je upravo radilo o tome. (Podsijećam da je „buntom“ rukovodio „student“ star pedesetak godina.) Danas imamo nemire jer se građani ne mire sa stanjem, i još više, perspektivom. Ne žele „stegnuti kaiš“ i zato upiru prstom u vlast koja ih je dovela u stanje u kojem danas jesu. Zaboravljaju da su sami bili dio priče, pa, prema tome, dio problema. Ljudski je tražiti razloge neuspjeha izvan sebe i svojih odluka. Uvijek je dobro netko drugi je kriv (na radionicama dokazujem da je to najgori pristup – sic!)

George Papandreou, kao socijalist, radio je mnoge stvari u funkciji kapital odnosa što je bilo, i jest, u izravnoj suprotnosti sa njegovim političkim svjetonazorom. (Naši socijaldemokrati također su bili dobri podanici kapital odnosa.) Najavivši referendum Papandreou je postigao najmanje dvije stvari. Prva je da građanima poruči kako ulica nikad nije riješila bilo koji problem, već ga je samo dodatno usložnjila. Druga je da se kao državnik suprostavi diktatu kapital odnosa koji je u Cannesu pokazao svu svoju brutalnost. Glede prve namjene valja reći da je uspio. Glede druge na prvi pogled nije jer odlazi, ali je zapravo dobro uzdrmao svijetske moćnike, G20, koji će postati daleko fleksibilniji prema Grčkoj, iako ne u potrebnoj mjeri. Nakon Argentine, Grčka bi bila vrlo, vrlo loše iskustvo za kapital odnos pa ne treba čuditi odlučnost vodećih gospodarskih (i političkih) sila. U tom smislu talijanska priča o prihvaćenom nadzoru, ali ne i dodatnim kreditnim linijama predstavlja igrokaz kako bi se umirila svijetska javnost, a posebno vjerovnici. Stvarnost je daleko, daleko dramatičnija. Multinacionalne korporacije, zemlje matice su samo njihov izvršni odbor, nadjačale su države i određuju pravila igre. Kada je u pitanju kapital odnos tada moramo reći da su pravila savršeno jasna. Zaštita okoliša, briga o budućim generacijama samo je prihodna priča prilikom obilježavanja nekog datuma ili stradanja neke divlje životinje o čemu bruje mediji, dok milijuni gladuju, umiru. O čovjeku sa veliko Č nitko ne vodi računa. Demokracija u svemu, kaže kapital odnos, pa tko je kriv onima koji su siromašni i nemoćni – odgovor je jasan: oni sami.

Priča nije gotova. Grčki političari koji su napadali Papandreua, neki iz vlastite stranke, polučit će Pirovu pobjedu. Naime, sada će se morati pristupiti operacionalizaciji promjena koje zahtjeva ECB i MMF, uz suglasje najrazvijenijih zemalja eurozone. Hoćeš – nećeš kada prespavaju svi će se grci morati pogledati u zrcalu. Svi će ujutro shvatiti što im se to ovih dana dogodilo. Shvatit će da im je oprošteno upravo toliko duga da bi ostatak, po ocijeni vjerovnika, mogli uz krajnje napore uredno servisirati, ali ne i vratiti. Vjerovnici ne traže povrat kredita, već povećanje povrata na uložena sredstva. Zato umjetno i manje umjetno izbijanje kriza uvijek donosi korist finansijskoj industriji. Slično kao što je naftni šok donio koristi maftnim kompanijama koje više od sto godina vladaju svijetom.

Kruta zbilja srušila je bajku. Problem nije riješen. Problem je odgođen za stavnovito vrijeme. Kako se agonija ne bi trajala u nedogled predstavnici vjerovnika jasno su grcima dali do znanja

da konačni odgovor na „pomoć“ vjerovnika valja dati do (da li slučajno?) 4. prosinca; dana izbora u Lijepoj našoj.

Stvari u Grčkoj nisu riješene. Vjerojatno će Papandreou otići. Ipak, moramo mu odati počast jer je svojim odlaskom pomogao grčkim građanima. Svi ga danas osuđuju uslijed nemoćnog bijesa i tako otvaraju vrata novom „Papandreou“ koji će, kad tad, preuzeti palicu grčkog orkestra.

Za Hrvatsku je grčki slučaj više nego poučan, o čemu sam pisao na ovim stanicama. Danas je valjda svima jasno da je Grčka problem svijeta, dok će Hrvatska biti problem samo hrvatskih građana.

Međutim, stvari se mogu promatrati i s duge strane. Argentina, Papandreou, Wall Street koji neposustaje emitira sasvim jasne signale svemoćnom kapital odnosu. Moćnici su obično bahati. Pogledajte oko sebe pa ćete uočiti da bilo koja i bilo kakva funkcija njegovom nositelju daje status nadčovjeka. Upravo bahatost je maligna bolest mnogih političara koji shvate ozbiljnost svoje bolesti, ne svi, kada postanu obični građani. Upravo njihovo ponašanje nakon silaska s vlasti najbolji je pokazatelj/indikator tko nas je uistinu vodio. Moja pokojna baba Ana znala je govoriti: „sila Boga ne moli, Bog silu ne voli“. Bila je mudra moja baba Ana (iz Pvrivlake pokraj Zadra).